

NACRT

OPŠTINA BAR

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE ZA PERIOD 2020 – 2021.GODINE

Bar, oktobar 2019.godine

SADRŽAJ

UVOD.....	3
Pojam mladih i lokalne omladinske politike	3
Proces izrade Lokalnog akcionog plana za mlade.....	4
Institucionalni okvir za sprovođenje omladinske politike na lokalnom nivou	4
Konsultacije sa mladima	5
ANALIZA STANJA U OPŠTINI BAR.....	6
Opšti podaci o mladima u Baru.....	6
Ekonomska i socijalna sigurnost mladih	7
Obrazovanje mladih: formalno i nefomalno.....	9
Aktivizam mladih i učešće u procesima donošenja odluka i razvoju zajednice	11
Zdravlje, bezbjednost i sistem podrške za prelazak u odraslo doba i samorealizaciju	12
PRISTUP KULTURNIM SADRŽAJIMA	14
Monitoring i evaluacija sprovođenja lokalne omladinske politike.....	15
LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE za period OD 2020. DO 2021.goDINE	17
KLJUČNI ISHOD A: MLADI OSTVARUJU EKONOMSKU I SOCIJALNU SIGURNOST KROZ OLAKŠAN PRISTUP TRŽIŠTU RADA I STICANJE ZAPOSLENJA	18
KLJUČNI ISHOD B: MLADI IMAJU PRISTUP KVALITETNOM OBRAZOVANJU	21
KLJUČNI ISHOD C: MLADI SU AKTIVNI GRAĐANI, UKLJUČENI, MOTIVISANI, PROAKTIVNI I UČESTVUJU U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA, RAZVOJA ZAJEDNICE, U KREIRANJU POLITIKA I NJIHOVOM SPROVOĐENJU	23
KLJUČNI ISHOD D: MLADI SU DOBROG ZDRAVLJA, BEZBJEDNI, IMAJU PRISTUP ADEKVATNOM SISTEMU PODRŠKE ZA TRANZICIJU U ODRASLO DOBA I SAMOREALIZACIJU, SAMOSVJESNI SU, INOVATIVNI, POKAZUJU INICIJATIVU I PRIHVATAJU RAZLIČITOSTI	25
KLJUČNI ISHOD E: MLADI IMAJU PRISTUP KVALITETNIM KULTURNIM SADRŽAJIMA KAO KREATORI I KONZUMENTI	27
KLJUČNI ISHOD F: USPOSTAVLJEN JE NORMATIVNO PRAVNI OKVIR ZA SPROVOĐENJE OMLADINSKE POLITIKE	29

UVOD

POJAM MLADIH I LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE

Mladi su zasebna i specifična uzrasna grupa sa posebnim društvenim obilježjima. Pojam omladina je društvena konstrukcija koja potencira upravo društvena obilježja mladih kao uzrasne grupe, a nastala je kao proizvod moderne epohe i građanskog društva.

Mladi su lica od navršениh 15 do 30 godina života.

• član 2 Zakona o mladima ("Službeni list" Crne Gore, broj 25/2019)

Prelazak, tranzicija u odraslost predstavlja preuzimanje odgovornosti mlade osobe za različite domene svog života: obrazovno-profesionalni, stambeni, ekonomski, porodični. Osnovni proces tranzicije u odraslost je osamostaljivanje-ostvarivanje autonomije u odnosu na porodicu porijekla. Ovaj proces odvija se putem nekoliko ključnih događaja: završetka školovanja, odseljenja od roditelja, zapošljavanja i zasnivanja vlastite porodice¹.

U skladu sa Zakonom o mladima, **omladinska politika** je skup mjera i aktivnosti koje državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, nevladine organizacije, studentski i učenički parlamenti i druga pravna lica preduzimaju za poboljšanje položaja mladih, njihovog ličnog i društvenog razvoja i uključivanja u društvene tokove.

U skladu sa tim, *lokalnu omladinsku politiku* čine sve mjere i aktivnosti lokalnih organa, institucija i organizacija koje su usmjerene na poboljšanje položaja i životnih prilika mladih.

Omladinski rad predstavlja aktivnosti koje se realizuju u saradnji sa mladima i za mlade sa ciljem njihovog osamostaljivanja i prelaska u odraslo doba, učenja, ličnog i društvenog razvoja, u skladu sa njihovim potrebama i mogućnostima, a zasnivaju se na metodama neformalnog obrazovanja.

Na lokalnom nivou javni interes u oblasti omladinske politike sprovodi opština u okviru svojih organa ili službi, uz saradnju sa nadležnim državnim organima.

Mladi predstavljaju izuzetno značajnu kategoriju stanovništva i buduće nosioce promjena u društvu. Zato je neophodno posvetiti adekvatnu pažnju njihovim potrebama, stavovima i željama, kao i podršci njihovom sveukupnom razvoju.

Lokalni akcioni plan za mlade u opštini Bar izrađen je u cilju podsticanja i razvoja omladinske politike, jačanja saradnje i unapređenja položaja mladih na lokalnom nivou.

¹ Izvor: Mladi u savremenom društvu, <https://bit.ly/2tSKqf8>

PROCES IZRADE LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA MLADE

Lokalni akcioni plan za mlade za period 2020-2021.godina u opštini Bar je rezultat zajedničkog rada predstavnika² lokalne samouprave, institucija obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, socijalne zaštite, bezbjednosti, kulture i sporta i lokalnih organizacija civilnog društva koje se bave mladima, sa zadatkom da se uradi analiza trenutnog stanja i definišu prioritetne oblasti, te ciljevi i aktivnosti omladinske politike na opštinskom nivou radi ostvarivanja interesa mladih, a u skladu sa Nacionalnom strategijom za mlade 2017-2021.

Za izradu Nacrta Lokalnog akcionog plana za mlade, Rješenjem broj 01-3348 od 31.10.2018.godine, imenovana je radna grupa, koju su činili predstavnici lokalne uprave i predstavnici institucija koje se bave oblastima koje su zastupljene u navedenom dokumentu³.

Izrada ovog dokumenta bazirala se na analizi potreba mladih, analizi dostupnih rezultata istraživanja koja se tiču mladih i oblasti od posebnog značaja za mlade, kao i nizu konsultacija koje su sprovedene putem radionica i upitnika.

INSTITUCIONALNI OKVIR ZA SPROVOĐENJE OMLADINSKE POLITIKE NA LOKALNOM NIVOU

U skladu sa Zakonom o mladima i nacionalnom Strategijom za mlade za period od 2017. do 2021.godine, utvrđuje se Lokalni akcioni plan za mlade, a time i prioritetne aktivnosti omladinske politike na opštinskom nivou koje će dovesti do ostvarivanja interesa mladih i unapređenja njihovog položaja. Lokalni akcioni plan za mlade donosi nadležni organ Opštine, Sekretarijat za kulturu, sport i mlade, za period od dvije godine.

U pravcu daljeg jačanja kapaciteta lokalne samouprave za razvoj, sprovođenje i monitoring omladinske politike, Opština Bar će, u skladu sa zakonom i ovim akcionim planom, obrazovati Savjet za mlade, kao stručno-savjetodavno tijelo.

U Opštini Bar još uvijek nije formirana Kancelarija za mlade. Međutim, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata za kulturu, sport i mlade, broj 09-061/19-59 od 01.03.2019. godine, sistematizovano je radno mjesto Savjetnik I za mlade, što predstavlja institucionalni osnov za obrazovanje Kancelarije za mlade u sklopu ovog sekretarijata koja bi bila direktno uključena u implementaciju i monitoring realizacije planiranih aktivnosti.

² Izrazi koji se u ovom akcionom planu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

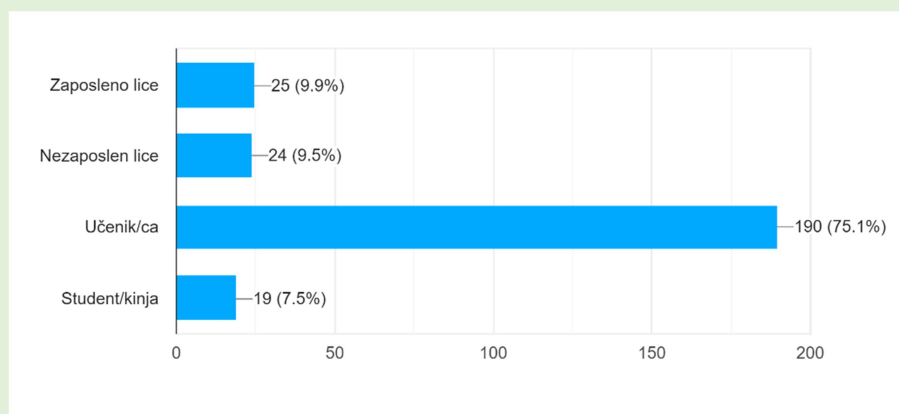
³ U skladu sa Zakonom o mladima koji je bio na snazi u periodu donošenja Rješenja, dakle 2018. godine, Rješenje broj 01-3348 naslovljeno je za izradu „Lokalne strategije za mlade u opštini Bar za period 2019-2022“. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o mladima, naziv dokumenta koji je radna grupa imala zadatak da izradi izmijenjeno je u „Lokalni akcioni plan za mlade 2020- 2021“.

KONSULTACIJE SA MLADIMA

Tokom procesa **analize potreba**, sprovedene su konsultacije sa mladima i onima koji rade sa mladima. U tu svrhu napravljena je online anketa, a takođe su sprovedene i fokus grupe sa učeničkom populacijom, zatim anketiranje studenata na fakultetima, nezaposlenih lica, mladih aktivnih u radu organizacija civilnog društva itd.

Ukupan broj mladih obuhvaćenih procesom konsultacija iznosio je 295.

Anketu je popunilo ukupno 263 mladih, od čega najveći broj 60% su mladi starosti 17 i 18 godina (33% su mladi od 17 godina starosti, dok je 27% mladih od 18 godina starosti). Od toga, 57,3 je ženskog pola, dok je 42,7 muškog pola.

Većina ispitanika su učenici, oko 71%, dok je 9,9% zaposlenih mladih, 9,5 nezaposlenih mladih i 7,5 studenata.

Zajedno sa rezultatima konsultacija obavljenih putem fokus grupa, mišljenje mladih je integrisano u tekst analize stanja, a njihove preporuke uvrštene u sami Akcioni plan.

Prepoznavanjem mladih kao prioriteta u razvoju Bara, stvaranjem i sprovođenjem primjerenog lokalnog akcionog plana za mlade kroz partnersko djelovanje, aktivno će se raditi na poboljšanju kvaliteta života mladih. Ukoliko želimo da naše društvo ima omladinu koja je samostalna, spremna da daje podršku, odgovorna i posvećena, potrebno je da mladi, lokalna samouprava, institucije, nevladin sektor i građani uopšte zajedno rade na stvaranju dugoročne politike za mlade koja će biti objedinjujuća, djelotvorna, uspješna i pokretačka.

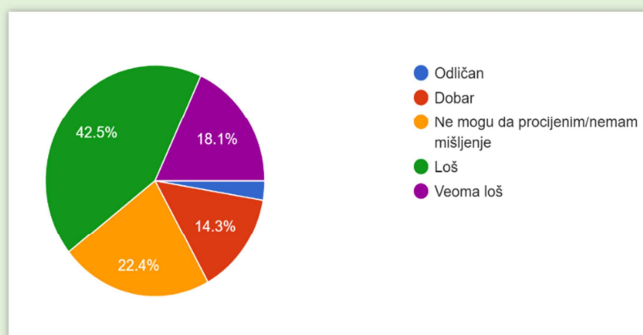
ANALIZA STANJA U OPŠTINI BAR

OPŠTI PODACI O MLADIMA U BARU

Prema zvaničnim podacima Monstata na popisu stanovništva izvršenom 2011 godine, opština Bar ima ukupno 42.048 stanovnika, od čega je 20.670 muškaraca i 21.378 žena. Podaci govore da većina stanovništva živi na ruralnom području (55,7%), dok u urbanom dijelu opštine živi 44,3% ukupnog stanovništva.

Na istom popisu broj mladih u opštini Bar, posmatrano prema uzrasnim kategorijama, bio je sledeći: od 15 do 19 godina-2.870, od 20 do 24 godine-2.851 i od 25 do 29 godina -3.151. Prosječna starost stanovništva bila je 37,9 godina.

Sami mladi, u procesu konsultacija, istakli su da nijesu zadovoljni svojim položajem u opštini Bar. Oni koji su popunili upitnik najčešće su stava da je položaj jako loš ili loš te se njih 60% tako izjašnjava. Veliki je broj onih koji se nisu izjasnili, tj naveli su da ne mogu da procijene.

Rezultat ankete: Ocijenite položaj mladih u opštini Bar

Učesnici fokus grupa istakli su da mladi nemaju dovoljno mogućnosti za razvoj, ostvarenje prava na igru, zabavu, a u dijelu visokog obrazovanja naveli su kao problem to što se samo neki fakulteti nalaze u njihovoj opštini.

U dijelu opšteg obrazovanja i mogućnosti za zaposlenje, makar i sezonskih poslova istakli su da je situacija ipak bolje nego u nekim opštinama.

Za potrebe izrade ovog dokumenta, korišteni su raspoloživi podaci iz prethodnih analiza i istraživanja. Na primjer, prema podacima dobijenim od NVO "Portret", u Gimnaziji "Niko Rolović" je tokom školske godine 2017-2018. u okviru izbornog predmeta Pojedinač u grupi, urađeno istraživanje koje se ticalo zadovoljstva mladih u gradu Baru. Korištena je skala procjene, kao i pitanja višestrukog izbora i otvorenog tipa gdje su učenici imali priliku da predlože aktivnosti koje bi voljeli da se realizuju u Baru. Od ukupnog uzorka koji su činili 218 gimnazijalaca, njih 92% je smatralo da u Baru nema dovoljno aktivnosti namijenjenih mladima. Oko 50% ispitanika nije bilo zadovoljno uslovima života u Baru, dok je 33% istim zadovoljno. Pitanja su se ticala i toga da li bi ostali da žive u Crnoj Gori, kao i da to obrazlože, te koje aktivnosti bi voljeli da se realizuju. Najveći procenat (48%) smatra da im je potreban

omladinski centar, dok su se ostali predlozi odnosili na potrebu za bioskopom, pozorištem, kuglanom, bazenom, obnovljenim sportskim terenima, mini trgovima i gradskim parkovima.

EKONOMSKA I SOCIJALNA SIGURNOST MLADIH

Za planiranje i implementaciju politike zapošljavanja, te razvoj ljudskih resursa u Baru zadužena je područna jedinica Zavoda za zapošljavanje Crne Gore-Biro rada Bar ,u sklopu kojeg se nalazi i Centar za informisanje i profesionalno savjetovanje. Sva zainteresovana lica,pa tako i mladi uzrasta od 15 do 30 godina,u ovim organizacijama mogu dobiti informacije o mogućnostima zapošljavanja, aktuelnom stanju na tržištu rada i potencijalnim poslodavcima, kao i stručnu pomoć kroz profesionalno savjetovanje i procjenu ličnih i profesionalnih karakteristika.

Cips je naročito otvoren prema budućim srednjoškolcima i studentima koji imaju dileme oko odabira škole,odnosno fakulteta. Procesom profesionalnog informisanja i savjetovanja CIPS-a je obuhvaćeno oko 1000 učenika na godišnjem nivou.

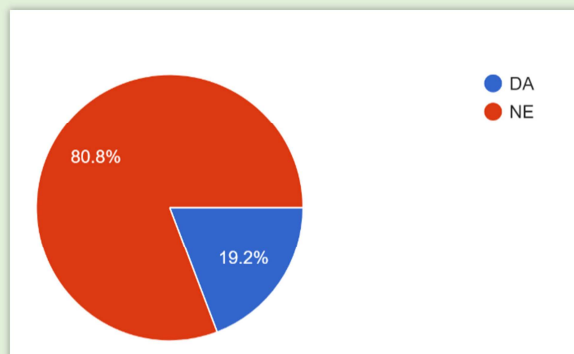
<http://www.zzzcg.me/cips/>

Pored ZZCG, tematikom ekonomskog osnaživanja i promocije preduzetničke misli, bave se i obrazovne ustanove. U sklopu *Srednje ekonomsko-ugostiteljske škole* aktivan je *Preduzetnički centar*,kao poseban model edukativne i motivacione podrške mladima u pravcu jačanja njihovih potencijala za razvoj privatnog biznisa.

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih lica uzrasta od 15 do 30 godina, prema podacima Biroa rada Bar, na dan 16.10. 2019. godine izgleda na sledeći način: 139 nezaposlenih visokoškolaca (VII stepen), 79 nezaposlenih sa SSS (IV stepen), 24 nezaposlena lica sa stečenim III stepenom obrazovanja i 7 lica sa I stepenom obrazovanja (završena osnovna škola).

Pored toga, u ovoj oblasti djeluju i određene organizacije civilnog društva, poput *Centra za razvoj preduzetničke misli*. Ova organizacija, na primjer, sprovodi programe podrške mladima iz oblasti biznisa, preduzetništva i ekonomije u vidu radionica i informativnih tekstova na portalu "Vjesnik slobode".

Tokom procesa konsultacija, od anketiranih 263 ispitanika, na pitanje da li smatraju da će se brzo zaposliti, najveći broj njih, oko 80% smatra da neće.

Rezultati ankete: Da li smatrate da ćete se lako zaposliti kad završite školu, fakultet?

Kao najveću prepreku bržem zapošljavanju čak 75% mladih navodi "zapošljavanje preko veze", dok je sledeći prepoznat problem "situacija na tržištu rada tj. neostatak slobodnih radnih mjesta". Oni kao problem prepoznaju i nedostatak adekvatne podrške za razvoj sopstvenog biznisa (čak 46% onih koji su popunili upitnik).

Kao rješenje za prevazilaženje ovakve situacije mladi predlažu unapređenje transparentnosti institucija, dostupnost informacija i razvoj preduzetništva.

Oni takođe navode da je "potreban drugačiji sistem vrijednosti, koji bi nas podstakao i uvjerio da treba da studiramo ono što volimo i da više radimo na sebi i unapređenju svojih kvaliteta". Takođe navode i potrebe ulaganja u poljoprivredu, morsku i lučku industriju, turizam i informatiku.

Socijalna sigurnost mladih obezbijeđena je radom Centra za socijalni rad, koji mladima lošeg socijalnog statusa pomaže u saniranju materijalne situacije i negativnog ponašanja kroz različite vidove podrške i pomoći.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su: jednokratna novčana pomoć, materijalno obezbjeđenje porodice, dodatak za njegu i pomoć i sl. Osnovna materijalna davanja iz oblasti dječije zaštite su: dodatak za djecu i pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama. U skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, mladima se pružaju i usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite, a to su: 1) procjena i planiranje; 2) podrška za

Aktivnosti Centra za socijalni rad kada su u pitanju mladi su:

- u slučaju porodične problematike prilikom razvoda obezbjeđuje se savjetodavni rad,*
- mladim samohranim majkama se obezbjeđuje psihosocijalna podrška i mogu ostvariti pravo na materijalno obezbjeđenje,*
- pojačan nadzor organa starateljstva za mlade kojima je sud izrekao neku mjeru,*
- kada su mladi žrtve nasilja sačinjava se plan podrške.*

život u zajednici; 3) savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga; 4) smještaj; 5) neodložne intervencije i 6) druge usluge.

OBRAZOVANJE MLADIH: FORMALNO I NEFORMALNO

Bar je grad sa tri srednje škole: Gimnazija „Niko Rolović“, Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola i Srednja stručna škola, koje u školskoj 2019/20. godini pohađa 1760 učenika. U Domu učenika, smješteno je 43 učenika, 33 dječaka i 15 djevojčica. Takođe, smještaj Doma koriste i studenti, ukupno njih 15.

U Baru se nalaze i četiri visoko obrazovne ustanove: Fakultet za poslovni menadžment, Fakultet za poslovnu ekonomiju i pravo, Univerzitet Crne Gore, Biotehnički institut Podgorica-Centar za subtropske kulture Bar i Pomorski fakultet Bar. Ove ustanove pohađaju studenti iz svih krajeva Crne Gore, a ukupan broj studenata u studijskoj 2019/2020 godini je 1226.

Na osnovu službene evidencije Sekretarijata za kulturu, sport i mlade, na teritoriji opštine Bar **inkluzivnim obrazovanjem** obuhvaćeno je 165 djece, od čega njih 21 pohađa srednju školu, dok su 32 lica koja su bila uključena u inkluzivni proces obrazovanja završila školovanje.

Mogućnosti za **neformalno obrazovanje** za mlade koji žive u Baru postoje, ali su one ipak limitirane. Na teritoriji opštine postoji veliki broj registrovanih organizacija civilnog društva koje djeluju u različitim oblastima, ali veoma mali broj njih sprovodi redovne aktivnosti i programe iz oblasti neformalnog obrazovanja za mlade (seminare, obuke, omladinske razmjene i slično).

Neke od organizacija civilnog društva koje pružaju mogućnost za volontiranje i usavršavanje mladih, a koje su bile uključene i u izradu ovog dokumenta, su: NVO „Portret“, NVO „Mravinjak“, Opštinska kancelarija Crvenog Krsta i Centar za razvoj preduzetničke misli. Ove organizacije motivišu mlade da se uključe u proces informisanja, posebno putem portala i društvenih mreža, i afirmišu podsticanje vršnjačkog dijaloga.

Značajan dio neformalnog učenja odvija se u okviru sportskih organizacija, koje su najzaslužnije za njegovanje sportske kulture u gradu i afirmisanje zdravih životnih stilova baziranih na bavljenju fizičkim aktivnostima. U Baru postoji 41 sportski klub uredno registrovan po odredbama Zakona o sportu, koji postižu zapažene rezultate na brojnim sportskim takmičenjima. Opština Bar sportskim klubovima u kontinuitetu obezbjeđuje

Podsticaji obrazovanju koje Opština Bar pruža sastoje se u stipendiranju studenata sa najnižom prosječnom ocjenom 9,00, nagrađivanju nosilaca diplome „Luča“, obezbjeđivanju kompleta udžbenika za učenike prvog razreda osnovne škole, kao i pružanju kontinuirane podrške unapređenju materijalno tehničkih uslova u kojima se izvodi vaspitno-obrazovni rad. Pored navedenog, budžetom Opštine Bar opredjeljuju se i sredstva za obezbjeđivanje prevoza učenika.

kvalitetne uslove za obavljanje trenažno - takmičarskog procesa, u prvom redu na sportskim terenima na „Madžarici“ i u Sportskoj dvorani „Topolica“, a iz Budžeta Opštine se opredjeljuju i sredstva za finansijsku podršku klubovima čiji osnivač je Opština, srazmjerno visini njenog vlasničkog udjela. Takođe, na osnovu Javnog konkursa Opština sufinansira programe ostalih sportskih organizacija koje imaju sjedište na teritoriji opštine Bar, kao i sportske priredbe od značaja za opštinu i dodjele godišnjih priznanja iz oblasti sporta. Odlukom o sufinansiranju programa rada sportskih organizacija za 2019. godinu, a na osnovu Javnog konkursa opredijeljeno je 71.337,76€.

Tokom procesa konsultacija mladi su isticali da u Baru ne postoji dovoljno mogućnosti da nauče neka nova znanja i vještine van škole/fakulteta/radnog mjesta.

Oni navode su mogućnosti dobijanja novog znanja i kulturnog uzdizanja veoma ograničene i da se na teritoriji opštine, na godišnjem novou, može izdvojiti svega par događaja za učenje novih znanja i vještina. Izuzetak su sportske vještine, koje se mogu naučiti u raznim sportskim klubovima u Baru, međutim ograničenje je u tome što „nijesu svima dostupne zato što se plaćaju“. Slična situacija je i sa učenjem stranih jezika: „Postoje kursevi engleskog, njemačkog i sl., ali se plaćaju“. „Nisu nam toliko dostupna znanja van škole, a stvari koje postoje su nam u većini slučajeva nepristupačne, jer se plaćaju ili se organizuju u drugom gradu, na primjer Podgorici i sl.“.

Ispitanici su kao pozitivne primjere za sticanje neformalnih znanja naveli aktivnosti udruženja izvidjača, psihološke radionice NVO „Portret“, humanitarne aktivnosti Crvenog krsta, vannastavne aktivnosti i aktivnosti učeničkog parlamenta, koje su svima dostupne i besplatne.

Neki mladi takođe ističu da postoji mogućnost za učenje van formalnog sistema obrazovanja, ali da je odluka na njima da li hoće ili neće da učestvuju u tome. Ističe se i informalno učenje, tj učenje od vršnjaka, porodice. Jedan broj mladih ističe mogućnosti učenja preko interneta, zapažajući da „danas svi uče preko interneta“. „Internet je, trenutno, glavni izvor dodatnog teorijskog znanja i često ga koristim za školske obaveze.“

Kroz proces konsultacija jedan od učesnika je istakao da su neophodna znanja i veštine vezane za razvijanje organizacionih sposobnosti i vještine organizovanja vremena, do kojih se može doći bilo putem neformalnog obrazovanja, bilo putem raznovrsnih kurseva, ali i preko angažovanja u studentskim organizacijama. Takođe, vrijedi istaći i postojanje raznih programa i kampanja koje za cilj imaju podsticanje mladih da, pored formalnog, pažnju posvete i neformalnom obrazovanju i promeni „majndseta“, ali i njihovu edukaciju na planu privatnog preduzetništva i biznisa. Težnja ka promjeni majndseta je prijeko potrebna i to se ne ogleda samo kroz programe koji za cilj imaju razvijanje određenih vještina, već i putem kreiranja društvene atmosfere unutar koje sticanje širokog obrazovanja i motivisanje omladine da se u potpunosti posveti samousavršavanju na svim poljima predstavlja jedan od prioriteta.

U dijelu šta bi oni voljeli da postoji, mladi između ostalog navode:

„Baru je neophodan Omladinski klub/centar u cilju unaprijeđivanja statusa omladine i bogaćenja kulturnih sadržaja; aktivni rad Doma kulture, projekcija filmova prikladnim nama; pokretanje volonterskog kluba na nivou opštine; otvaranje sekretarijata za mlade“; „Možda neke kreativne radionice“; „Prije svega bioskop. Smatram da je nedopustivo da grad kao što je Bar nema savremenu bioskopsku salu. Takodje može se raditi na organizovanju kurseva i radionica sa mladima kao i razvijanju odredjenog centra za mlade sa odredjenim sadržajem i radionicama kao i psihološko savjetovalište koje smatram da je potrebno mladima.“

AKTIVIZAM MLADIH I UČEŠĆE U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA I RAZVOJU ZAJEDNICE

Aktivizam mladih predstavlja društveni angažman mladih koji su okupljeni oko neke zajedničke ideje i koji kroz zajedničko umrežavanje i sprovođenje određenih projekata doprinose svojoj zajednici. Koliko su mladi u Baru aktivni pokušali smo da utvrdimo kroz pitanje o tome na koji način provode svoje slobodno vrijeme.

Najveći broj mladih koji su učestvovali u procesu konsultacija se u slobodno vrijeme bavi sportom, provodi vrijeme na društvenim mrežama, čitaju, pišu, rjeđe crtaju, vajaju, dizajniraju, sviraju, šetaju sa prijateljima, porodicom ili sami itd.

Na pitanje da li postoje mogućnosti da mladi učestvuju u donošenju odluka u školi, fakultetu, opštini, porodici, odgovori se kreću od onih koji tvrde da takvi mehanizmi postoje, do onih koji navode da “takvi mehanizmi postoje samo “pro forme”, a da se pravo donošenje odluka dešava mimo mladih, tj. da se mladi ne mogu izboriti da se pitaju”.

Porodica je prepoznata kao mjesto gdje oni imaju prava i gdje im se mišljenje najviše poštuje: “U porodici svakako da je mišljenje onih najmlađih jednako uvaženo. U školi čini mi se da mladi imaju pravo glasa, makar je u mojim školama to bio slučaj. Što se tiče nivoa opštine, o glasu mladih se malo govori.”; “Jedino moguće je u porodici, u svim ostalim poljima nije moguće.”

U cilju promocije omladinske mobilnosti i aktivizma mladi su istakli i zahtjev za dobijanjem Evropske omladinske kartice (EYCA) koja omogućava mladima uzrasta 13-29 godina da koriste preko 100 popusta u Crnoj Gori i preko 60.000 popusta u čitavoj Evropi.

Dobijeni rezultati ukazuju da aktivizam mladih i njihova participacija u odlučivanju treba da budu sistemski inicirani. Takođe je neophodno ohrabriti i podržati umrežavanje mladih sa ciljem unapređenja oblasti koje su od značaja za mlade (uslovi školovanja i studiranja i sl.), ali i od opšteg značaja (npr. očuvanje životne sredine, urbana kultura i sl.).

Mladi imaju svoj prostor i u medijskom životu Bara. LJE “Radio Bar” u saradnji sa Učeničkim parlamentom Srednje ekonomsko-ugostiteljske škole od novembra 2018. godine realizuje omladinsku emisiju pod nazivom “Iz našeg ugla”. Emisija tretira interesantne teme vezane za omladinsku populaciju, a u njenu realizaciju uključen je veliki broj talentovanih učenika i dva profesora mentora. Interesovanje za pokretanje slične emisije na talasima Radio Bara iskazali su i iz barske Gimnazije tako da se očekuje još jedan programski sadržaj posvećen mladima koji će omogućiti da se njihov glas u zajednici jače čuje. Pored toga, teme i problematika koje posebno interesuju mlade obrađuju se i okviru emisije zabavnog tipa “Hit

cafe". Radio Bar svakodnevno i u okviru drugih emisija tretira teme koje su značajne za mlade i uvijek iskazuje otvorenost za omladinske inicijative i ideje.

ZDRAVLJE, BEZBJEDNOST I SISTEM PODRŠKE ZA PRELAZAK U ODRASLO DOBA I SAMOREALIZACIJU

U Baru funkcioniše JZU Dom Zdravlja Bar u okviru kojeg postoje:

- Savjetovalište za mlade (uzrasta od 16 do 22 godine) i
- Savjetovalište za reproduktivno zdravlje (uzrasta od 18 do 27 godina).

Savjetovalište za mlade radi po programu Instituta za javno zdravlje. U sklopu tog programa tokom 2018 godine sprovedeno je 12 radionica odvikavanja od pušenja po metodi Mek Farlanda. Sprovedene su, takođe, i dvije kampanje i obilježeni su Nacionalni Dan kontrole pušenja i Svjetski Dan borbe protiv pušenja. U individualnom radu je učestvovalo osam klijenata. Ukupan broj polaznika u savjetovalištu je 155, od čega 78 muškaraca i 77 žena.

Savjetovalište redovno obilježava sve značajne datume iz kalendara zdravlja u vidu održavanja javnih tribina. Tim povodom ostvaruje se redovna saradnja sa svim srednjim školama, koje daju svoj doprinos i aktivno učestvuju. Savjetovalište ima odličnu saradnju i sa osnovnim školama, pa se kroz predmet Zdravi stilovi života obrađuju i druge teme shodno interesovanjima učenika.

U Baru postoji ukupno ...mladih sa nekom vrstom invaliditeta, koji su okupljeni u različitim NVO koje imaju poseban status za Opštinu Bar i shodno tome obezbijeden 40% ukupnog budžeta opredijeljenog za podršku programima i projektima. Mladi sa invaliditetom... Iako se kontinuirano radi na unapređenju poliožaje ove populacije, njihov status će se dodatno urediti i unaprijediti donošenjem Lokalni plan akcije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti.

Po evidenciji NVO Adria, 7 mladih sa invaliditetom posjećuje okupacione radionice koje organizuje ova organizacija.

Po evidenciji NVO Društvo roditelja sa posebnim potrebama, 10 do 12 članova koristi medicinske usluge (logopeda, defektologa, fizioterapeuta, vaspitača), druženje sa zdravom djecom i volonterima sa ciljem socijalizacije.

Stručni tim u kontinuitetu obilazi škole i drži predavanja srednjoškolcima o prevenciji upotrebe duvanskih proizvoda i štetnosti nikotina, o prevenciji narkomanije, zatim polno prenosivim bolestima, ranom otkrivanju karcinoma dojki itd. Tokom 2018 godine, predavanja organizovana u školama čulo je više od hiljadu učenika osnovnih i srednjih škola.

Po evidenciji Organizacije slijepih za Bar i Ulcinj 5 članova su uzrasta od 15 do 30 godina i i sa njima se rade edukacije i obuke kao sto su: učenje rada na računaru uz pomoć govornog softera, opismenjavanje na Brajevom pismu za slijepe, učenje rada na Barajevom štampaču, samostalno kretanje uz pomoć bijelog štapa i videćeg vodiča i kurs engleskog jezika. Članovi koriste društveni klub koji im pruža mogućnost korištenja društvenih igara, interneta, praćenje adaptiranih filmova za slijepe i treniranje govornog pikada za slijepe.

Tokom procesa konsultacija, najveći broj mladih je istakao da nema neka hronična oboljenja, ali da sve savjete u oblasti zdravlja, pa i reproduktivnog zdravlja traže najčešće kod članova porodice, prijatelja. Rijetko ko je naveo zdravstvene radnike ili odlazak u savjetovalište.

Ipak, učesnici fokus grupa ističu važnost rada na temi zdravlja i predavanja koje se organizuju u obrazovnim ustanovama. Uz napomenu da bi se ta znanja lakše usvajala kad bi ih prenosili vršnjački edukatori, a ne ljekari/ke i nastavni kadar.

U ovoj oblasti važno je raditi na:

- **Razvoju socijalnih vještina kod mladih potrebnih kako bi se unaprijedila bezbjednosna kultura,**
- **Unapređenju stepena informisanosti mladih uzrocima, pojavnim oblicima i posljedicama bezbjedonosnih situacija i rizika,**
- **Unapređenju znanja i razvijanja vještina mladih u oblasti bezbjednosti;**

Takodje, u Baru treba otvoriti: posebna savjetovališta za pomoć žrtvama nasilja, sa akcentom na mlade, bračna savjetovališta, omladinski centar za mlade, kako bi se oni razvijali u sigurnom i podržavajućem ambijentu.

U dijelu bezbjednosti, važno je istaći rad Centra bezbjednosti(CB) Bar . Ovaj CB ima liniju rada "Nasilje u porodici i maloljetnička delinkvencija", gdje rade sa mladim uzrasta od 14-18 godina, odnosno do sticanja punoljetstva. Što se tiče uzrasta do 14 godina, i s tim pojedincima se radi, ali uz uključenje Centra za socijalni rad.

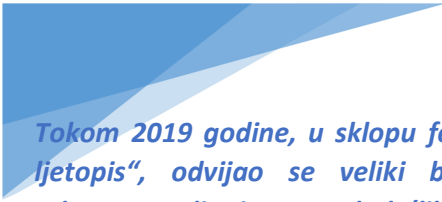
Pored rada na prijavama maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja, CB sprovodi i preventivne aktivnosti na način što u osnovnim i srednjim školama organizuje predavanja na temu „Vršnjačko nasilje“. S tim u vezi, jako je važno da se izrade brošure, flajeri, bilbordi u gradu i drugi materijal sa porukom *Stop vršnjačkom nasilju* iz razloga što bi na taj način više učenik/ca imalo informaciju o navedenom problemu, i neprihvatljivosti istog.

Takodje bi bilo od velikog značaja da se Ministarstvu prosvjete uputi inicijativa za snimanje kratkog filma o problematici Vršnjačkog nasilja, jer se kroz predavanja koja sprovodi CB Bar služe kratkim filmovima koji su preuzeti sa interneta, a snimljeni su u državama u okruženju i privukla su pažnju djece u osnovnim i srednjim školama koje obilazi CB Bar.

Tokom procesa konsultacija, jedan broj mladih je istakao da se ne osjeća bezbjedno u svom gradu. Oni navode postojanje nasilja na ulici i strah kako zbog učestalih obračuna klanova, tako i zbog čestih "tuča po kafićima koje prolaze nezabilježeno". Ima i onih koji su se izjasnili da se osjećaju sigurno, a jedan od njih je naveo: "Da, osjećam se sigurno, mada nije prijatno kada se desi neko teško krivično djelo, ali to se dešava u svim gradovima, naročito većim. Rekao bih da uzrok nesigurnosti jednim dijelom leži i u moralnoj panici kreiranoj od strane medija koji o stanju kriminaliteta u zemlji i svijetu izvještavaju krajnje senzacionalistički, što, sasvim logično, dovodi do ogromnih negativnih posledica."

Iz odgovora mladih prepoznaje se potreba za otvaranjem Kancelarije za mlade, gdje bi se akcent stavio na rad sa mladima i pružanju podrške svim mladima, ali sa posebno razvijenim programom za podršku onima koji imaju problem sa narkoticima, vršnjačkim nasiljem i drugim vidovima delinkventnog ponašanja.

Da bi unaprijedili stanje u domenu bezbjednosti mladih, sa posebnim naglaskom na vršnjačko nasilje, i prenijeli im poruke koje smatramo da su bitne u periodu njihovog odrastanja i formiranja, potrebno je pristupiti im na njima poznat i danas jedini prihvatljiv način, putem društvenih mreža, otvaranjem profila na istim (Instagram, Facebook).

Tokom 2019 godine, u sklopu festivala "Barski ljetopis", odvijao se veliki broj programa, odnosno radionica za mlade (likovne radionice za djecu, glumačko-poetske radionice, škola grafike, mozaika i grnčarstva). Radionice su vodili akademski umjetnici, a okupile su veliki broj mladih polaznika. Važno je napomenuti da su sve radionice bile besplatne i da se mladima, zainteresovanim za ove oblasti, pružila prilika da se upoznaju sa ovim umjetnostima. Takođe, u sklopu Barskog ljetopisa održane su brojne projekcije najznačajnijih filmskih ostvarenja, koje su bile besplatne i svima

PRISTUP KULTURNIM SADRŽAJIMA

Kultura mladih je specifična u odnosu na kulturu odraslih. Činjenica je da opština Bar ima izuzetan kulturni potencijal, kulturnu istoriju, baštinu i tradiciju. Nosilac kulturne djelatnosti u Baru je JP Kulturni centar. U Domu kulture, koji pruža tehničku i infrastrukturnu podršku za realizaciju brojnih kulturnih događaja, dozvoljeno je korišćenje prostora mladima za njihovu afirmaciju bez nadoknade. Takođe, uvijek su otvorena vrata mladima koji žele da izlažu svoje radove u Galeriji "Velimir A. Leković" ili prikažu publici neka svoja dramska, poetska ilio druga ostvarenja u maloj sali Dvorca "Kralja Nikole". Uz to, stručni tim Kulturnog centra uvijek rado pruža mladim stvaraocima besplatne usluge marketinga i promocije. Zato se slobodno može reći da Kulturni centar daje podsticaj mladima da javno prikažu svoje talente.

U segmentu afirmacije bibliotekarstva, popularizacije knjige i čitanja uopšte, Narodna biblioteka i čitaonica "Ivo Vučković" tradicionalno, uz saradnju sa brojnim vaspitno-

obrazovnim ustanovama, kulturnim institucijama, NVO i Lokalnim učeničkim parlamentom Bara, organizuje promocije književnih ostvarenja raznovrsnih žanrovskih formi, tribine za mlade, kreativne i psihološke radionice za djecu, kvizove znanja, javno čitanje i sl.

Festival Barski ljetopis je sveobuhvatna manifestacija Kulturnog centra Bar, koja promovira kulturu i vrijedne umjetničke sadržaje, okupljajući eminentne stvaraoce iz Crne Gore, regiona i svijeta. Festival već tri decenije opstaje kao ključna manifestacija barskog ljeta, a zimski scena Barskog ljetopisa - „Četvrtkom u Dvorcu“, prvi put se organizovala kao svojevrsni nastavak priče o 30. jubilarnom Barskom ljetopisu. Na taj način barska publika ima mogućnost da u godišnjem kontinuitetu prati raznolike i kvalitetne kulturno-umjetničke sadržaje iz domena pozorišne, muzičke, književne i likovne umjetnosti. U sklopu festivala "Barski ljetopis", svake godine se angažuju mladi volonteri i volonterke, kao posebno značajna organizaciona i tehnička podrška festivalskim događajima.

I pored ovih brojnih aktivnosti koje govore u prilog raznovrsnosti kulturne ponude i slobodnom pristupu kulturi, tokom procesa direktnih konsultacija mladi Bara istakli su da je za njihov uzrast i ukus premalo sadržaja, da o njima nijesu dovoljno, ni adekvatno informisani i da, iako postoje, kulturni sadržaji nijesu pristupačni za sve mlade, jer se dešavaju u uskom urbanom dijelu grada.

Tokom procesa konsultacija mladi su prepoznali potrebu da se kulturni sadržaji učine pristupačnijim i dostupnijim za sve mlade na način što bi im se omogućile studentske ili srednjoškolske kartice koje bi osiguravale popust ili čak besplatno praćenje predstava koje se prikazuju u gradu, kao i popust na ulaznice za posjete svim kulturnim znamenitostima.

MONITORING I EVALUACIJA SPROVOĐENJA LOKALNE OMLADINSKE POLITIKE

Monitoring sprovođenja ovog plana i same lokalne omladinske politike vršiće nadležni opštinski Sekretarijat. On će u saradnji sa ostalim institucijama na lokalnom nivou i drugim partnerima iz zajednice (organizacijama civilnog društva, školama, fakultetima, lokalnim biznisima, neformalnim grupama mladih) raditi na podršci i samom sprovođenju ovog plana.

Za potrebe koordinacije može se formirati Radno tijelo za praćenje uspješnosti realizacije plana, a koje bi činili zainteresovani subjekti aktivni u sprovođenju programa za mlade, ali i sami mladi.

Planirano je i osnivanje Savjeta za mlade, čiji članovi i članice će učestvovati u sprovođenju aktivnosti iz Akcionog plana, ali i doprinijeti procesu konsultacija o budućim prioritetima.

Sekretarijat i ostale nadležne institucije će jedan dio aktivnosti predviđenih ovim planom sprovođiti u okviru svojih redovnih aktivnosti i budžetskih sredstava dok će se za jedan dio planirati poseban godišnji budžet za njegovo sprovođenje.

Radiće se i na komunikaciji sa donatorima u cilju koordinacije aktivnosti, razvijati partnerstva i zajednički projekti sa akterima lokalne omladinske politike, a u skladu sa Lokalnim planom aktivnosti za mlade.

Tijesna saradnja i važna uloga u praćenju sprovođenja plana na lokalnom nivou planirana je sa samim mladima, kroz sastanke sa Učeničkim parlamentima, omladinskim organizacijama, organizacijama koje sprovode programe za mlade i drugim strukturama koje okupljaju mlade.

Na nacionalnom nivou, predviđa se saradnja sa Ministarstvom za sport i mlade, posebno Direktoratom za mlade, koja može uključivati organizovanje zajedničkih aktivnosti, konsultacije i slično, a u skladu sa Zakonom o mladima i Nacionalnom strategijom za mlade (2017-2021).

Jednom godišnje, nadležni Sekretarijat će izvještavati o realizovanim i podržanim aktivnostima u oblasti mladih. Ovo izvještavanje biće okrenuto ka opštinskim vlastima i u skladu sa Zakonom o mladima ka Ministarstvu za sport i mlade.

Osim toga, važan segment biće i izvještavanje ka samim mladima lokalne zajednice, kako bi bili upoznati sa postignućima i bili uključeni u definisanje novih prioriteta u toj oblasti.

LOKALNI AKCIONI PLAN ZA MLADE ZA PERIOD OD 2020. DO 2021.GODINE

KLJUČNI ISHOD A: MLADI OSTVARUJU EKONOMSKU I SOCIJALNU SIGURNOST KROZ OLAKŠAN PRISTUP TRŽIŠTU RADA I STICANJE ZAPOSLENJA

Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvor finansiranja i budžet
A1. Otklanjanje barijera za pristup tržištu rada svim mladima	A1.1.Sprovođenje programa profesionalne orijentacije mladih.	- <i>Minimum 60 mladih obuhvaćeno programima profesionalne orijentacije mladih.</i>	Zavod za zapošljavanje - CIPS u saradnji sa školama i fakultetima, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva ZZZ - područna jedinica Bar.
	A1.2.Organizovanje posjeta mladih sajmovima na temu zapošljavanja.	- <i>Tri (3) posjete sajmovima na godišnjem nivou organizovani.</i> - <i>Minimum 50 do 100 mladih godišnje prisustvovalo ovim sajmovima.</i>	Opština Bar u saradnji sa organizatorima događaja (sajmova) i obrazovnim ustanovama	Opštinski budžet 600€ (troškovi prevoza do mjesta održavanja sajмова)
A2. Podrška razvoju preduzetništva mladih	A2.1. Organizovanje radionica u okviru kojih bi se podizala svijest o značaju samozapošljavanja i otvaranju sopstvenog biznisa I radnog osnaživanja mladih	- <i>Minimum 60 mladih godišnje obuhvaćeno radionicama o samozapošljavanju i otvaranju sopstvenog biznisa.</i>	Zavod za zapošljavanje Područna jedinica Bar, Biznis centar Bar, preduzetnički klub, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva ZZZ - Područna jedinica Bar, opštinski budžet 100€ (troškovi osvježenja, reprezentacije) donatorska sredstva

	A2.2. Osnivanje i rad sekcija u školama o preduzetništvu.	<ul style="list-style-type: none"> - Minimum dvije škole koje imaju aktivne sekcije - Minimum 30 mladih godišnje obuhvaćeno ovim sekcijam 	Škole	Redovna budžetska sredstva škole
A3. Uspostavljen integrisani i holistički sistem podrške mladima ka dostojanstvenom zaposlenju	A3.1. Upoznavanje mladih sa obavezama i pravima iz oblasti rada, kroz internet portale, brošure, direktan kontakt putem radonica i info sesija.	<ul style="list-style-type: none"> - Minimum 100 mladih godišnje informisano o obavezama i pravima iz oblasti rada. - Minimum 5 organizovanih infosesija i/li radionica. - Distribuiran informativni materijal mladima. 	Zavod za zapošljavanje Područna jedinica Bar - CIPS u saradnji sa školama i fakultetima, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva ZZZ - Područna jedinica Bar, donatorska sredstva
A4. Smanjenje neaktivnosti mladih	A4.1. Organizovanje takmičenja za mlade u izradi biznis plana i najboljeg proizvoda primjenjivog u Baru.	<ul style="list-style-type: none"> - Sprovedeno minimum jedno takmičenje za mlade sa temom izrade biznis planova. - Minimum 10 zainteresovanih i prijavljenih mladih. - Minimum 3 nagrađena biznis plana. 	Opština Bar, Biznis centar Bar	Opštinski budžet 700€ Donatorska sredstva
	A4.2. Podrška realizaciji malih biznis ideja mladih.	<ul style="list-style-type: none"> - Podržana realizacija minimum jedne biznis ideje mladih Bara. - Minimum 5 zainteresovanih i prijavljenih malih biznis ideja. 	Opština Bar	Opštinski budžet 1000€ Donatorska sredstva
	<i>Ukupno 7 aktivnosti</i>			2.400€ (Za 2020.godinu 1.200)

KLJUČNI ISHOD B: MLADI IMAJU PRISTUP KVALITETNOM OBRAZOVANJU				
Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvori finansiranja
B1. Podrška razvoju neformalnog učenja	B1.1. Sprovođenje programa neformalnog učenja za mlade (organizovanje seminara, obuka, razmjena mladih i sl.)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Minimum 5 obuka/seminara/radionica godišnje organizovanih u Baru za mlade</i> - <i>Minimum 100 mladih godišnje obuhvaćenih ovim programima</i> 	Organizacije civilnog društva, obrazovne institucije, opština	Opštinski budžet 800*€ (sufinansiranje učešća mladih u programima neformalnog učenja) Donatorska sredstva
	B1.2. Informisanje mladih o postojanju i njihovo uključivanje u međunarodne programa za mlade (Erasmus+ i sl) koji omogućavaju priliku za neformalno obrazovanje i razmjenu znanja mladih i onih koji rade sa mladima.	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Minimum jedna organizacija koje informiše i uključuje mlade</i> - <i>Minimum 5 mladih iz Bara koji je učestvovao u međunarodnim programima neformalnog obrazovanja</i> 	Organizacije civilnog društva, škole, fakulteti	Redovna budžetska sredstva* Donatorska sredstva
B2. Unapređenje kvaliteta organizacije, realizacije i vrednovanja praktičnog obrazovanja u stručnim školama i univezitetima	B2.1. Razvoj programa vršnjačke edukcije u formalnom obrazovanju i uključivanje učenika/ca sa naprednim znanjima u rad sa onima koji zaostaju u procesu postizanja ciljeva učenja.	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Minimum dvije obrazovne ustanove imaju razvijen ovaj program</i> - <i>Minimum 20 mladih koji su obuhvaćeni programom.</i> 	Škole, fakulteti	Redovna budžetska sredstva
	B2.2. Unapređenje saradnje obrazovnog sistema i privrednog sektora.	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Minimum jedan sastanak na godišnjem nivou.</i> 	Srednje škole, fakulteti uz posredstvo Opštine	Redovna budžetska sredstva

	B2.3. Promocija stručnog obrazovanja na lokalom nivou.	<ul style="list-style-type: none"> - Jedna kampanja godišnje - Distribuiran promotivni materijal za mlade (štampani ili online) 	Škole, udruženja privrednika, bisnis centar	Redovna budžetska sredstva
B3. Razvoj socio-emocionalnih vještina mladih	B3.1. Sprovođenje edukativnih programa za mlade na temu razvoja socio-emocionalnih vještina mladih.	<ul style="list-style-type: none"> - Minimum 1 škola i/ili organizacija civilnog društva sprovodi obuke za mlade u skladu sa programom Zavoda za školstvo: Razvoj socijalnih i emocionalnih vještina - Moje vrijednosti i vrline, i drugim prilagođenim programima - Programima obuhvaćeno minimum 50 mladih godišnje. 	Organizacije civilnog društva, škole	Opštinski budžet* (800€ materijalni troškovi-promotivni materijal) Donatorska sredstva
B4. Prevencija i smanjenje ranog napuštanja škole	B4.1. Targetiranje pojedinaca koji su u riziku da napuste školovanje i savjetodavni rad sa njima, koji uključuje motivisanje, pomoć pri rješavanju problema ako postoje.	<ul style="list-style-type: none"> - Sve škole vode evidenciju o radu na prevenciji ranog napuštanja obrazovanja 	Škole, Centar za socijalni rad, MUP	Redovna budžetska sredstva
	B4.2. Snimanje promotivnih video sadržaja koji će pokazivati značaj obrazovanja i njegov doprinos kvalitetu života, sa mladima u glavnoj ulozi.	<ul style="list-style-type: none"> - Snimljena minimum jedna kratka video forma godišnje - 1000 pregleda na internetu - 100 mladih koji su uživo vidjeli video 	Obrazovane institucije (škole, fakulteti) u saradnji sa organizacijama civilnog društva, institucijama kulture uz podršku Opštine	Redovna budžetska sredstva Opštinski budžet 600€
	B4.3. Obuka razrednih starješina za prepoznavanje znakova potencijalnog napuštanja obrazovanja i djelovanje u tim prilikama.	<ul style="list-style-type: none"> - Sprovedena minimum jedna obuka godišnje - 20 obučениh nastavnika/ca godišnje 	Škole, Centar za socijalni rad, MUP u saradnji sa Zavodom za školstvo	Redovna budžetska sredstva

B5. Promocija obrazovne mobilnosti mladih	B5.1. Promocija programa obrazovne mobilnosti za mlade i mogućnosti za dobijanje stipendija i podrške mladima za učešće u obrazovnim omladinskim razmjena.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizovana minimum jedna promotivna aktivnost za mlade o uključivanju u programe obrazovne mobilnosti (studenata/kinji i srednjoškolaca/ki) - Obrazovne ustanove u Baru obezbjeđuju redovne informacije na sajtu o mogućnostima obrazovne mobilnosti za mlade i/ili imaju osobu zaduženu da mladima ove informacije pruži i/ili uputi ih na bliži izvor informacije, da im podršku u procesu prijave. - Minimum 10 mladih iz Bara godišnje je iskoristio ove mogućnosti 	Obrazovane institucije (škole, fakulteti) u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i Ministarstvom nauke i organizacijama civilnog društva koje učestvuju u međunarodnim programima mobilnosti za mlade.	Redovna budžetska sredstva
<i>Ukupno 10 aktivnosti</i>				2.200€, (za 2020.godinu 1.100)

KLJUČNI ISHOD C: MLADI SU AKTIVNI GRAĐANI, UKLJUČENI, MOTIVISANI, PROAKTIVNI I UČESTVUJU U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA, RAZVOJA ZAJEDNICE, U KREIRANJU POLITIKA I NJIHOVOM SPROVOĐENJU

Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvori finansiranja
C1. Razvoj kulture učešća (participacije) mladih	C1.1. Unapređenje rada učeničkih i studentskih parlamenata u Baru.	- Povećan broj mladih uključenih u rad učeničkih i studentskih parlamenata u Baru u odnosu na	Škole i fakulteti	Redovna budžetska sredstva

		<i>prethodnu školsku godinu.</i>		
	C1.2. Organizovanje obuka mladih na temu participacije (u donošenju odluka, razvoju zajednice i sl.)	- <i>Minimum 25 mladih godišnje prošlo obuku na temu participacije.</i>	<i>Opština Bar, organizacije civilnog društva</i>	<i>Opštinski budžet 700€ (troškovi organizovanja obuke, troškovi predavača,) Donatorska sredstva</i>
	C1.3. Promocija učešća mladih u procesima donošenja odluka.	- <i>Sprovedena minimum jedna kampanja godišnje</i>	<i>Opština Bar i organizacije civilnog društva</i>	<i>Opštinski budžet 600€ (info brošure, promo materijal) Donatorska sredstva</i>
	C1.4. Podrška projektima organizacija civilnog društva, škola i fakulteta koji za cilj imaju povećanje učešća mladih.	- <i>Podržan minimum jedan projekat na godišnjem nivou sa ovom temom.</i> - <i>Obuhvaćeno minimum 100 mladih godišnje.</i>	<i>Opština Bar</i>	<i>Opštinski budžet 4.000€</i>
C2. Obezbeđivanje mehanizama / sistema za njegovanje aktivizma	C1.5. Podrška radu volonterskih klubova u okviru organizacija civilnog društva, škola i sl.	- <i>Podržan rad minimum jednog volonterskog i jednog omladinskog kluba godišnje.</i> - <i>Programima ovih klubova buhvaćeno minimum 180 mladih.</i>	<i>Opština Bar u saradnji sa organizacijama civilnog društva</i>	<i>Opštinski budžet 600€ (sufinansiranje aktivnosti) Donatorska sredstva</i>

C3.Promocija omladinske mobilnosti i aktivizma	C3.1.Posredovanje u dobijanju Evropske omladinske kartica (EYCA) koja omogućava mladima uzrasta 13-29 godina da koriste preko 100 popusta u Crnoj Gori i preko 60.000 popusta u čitavoj Evropi	- Kartica obezbijeđena za minimum 50 mladih iz Bara	Opština Bar	Opštinski budžet 1.000€ (brendiranje kartice)
<i>Ukupno 5 aktivnosti</i>				6.900€ (za 2020.godinu3.450)

KLJUČNI ISHOD D: MLADI SU DOBROG ZDRAVLJA, BEZBJEDNI, IMAJU PRISTUP ADEKVATNOM SISTEMU PODRŠKE ZA TRANZICIJU U ODRASLO DOBA I SAMOREALIZACIJU, SAMOSVJESNI SU, INOVATIVNI, POKAZUJU INICIJATIVU I PRIHVATAJU RAZLIČITOSTI				
Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvori finansiranja
D1. Uspostavljanje efikasnih međusektorskih informativno-savjetodavnih tijela za mlade i roditelje	D1.1. Formiranje lokalnog tima za prevenciju i borbu protiv vršnjačkog nasilja.	- Formiran multisektorski tim	MUP, Centar za socijalni rad, škole, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva
	D1.2. Sprovođenje edukativnih radionica za mlade i roditelje na temu vršnjačkog nasilja i online nasilja.	<ul style="list-style-type: none"> - Sprovedene po 3 radionice za mlade i 3 za roditelje - 90 mladih učesnika/ca radionica - 90 roditelja obuhvaćeno radioanicama 	MUP, Centar za socijalni rad, škole, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva
D2. Razvoj omladinskog rada kao podrške za tranziciju ka autonomiji	D2.1. Osnivanje i rad omladinskog servisa i organizovanje predavanja, tribina, radionica na teme važne mladima za proces tranzicije ka odraslosti i autonomiji	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptiran prostor za rad omladinskog servisa. - Angažovana minimum jedna osoba za koordinaciju rada servisa. - Uspostavljena šema nedjeljnog 	Opština Bar u saradnji sa organizacijama civilnog društva Ministarstvo sporta i mladih	Opštinski budžet 8.300€ (zakup i opremanje)

		<p><i>programa za mlade.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Minimum 15 događaja</i> - <i>Minimum 100 obuhvaćenih mladih</i> 		<p><i>prostora)</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>
	D2.2. Organizovanje obuka na temu omladinskog rada	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Sprovedena minimum jedna obuka godišnje</i> - <i>Minimum 20 obučenih mladih godišnje.</i> 	<i>Organizacije civilnog društva</i>	<p><i>Opštinski budžet 700€*</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>
D3. Podrška psiho-fizičkom razvoju i očuvanju zdravlja mladih	D3.1. Psihološko savjetovanje za mlade sa ciljem preveniranja i očuvanja zdravlja mladih.	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Obuhvaćeno minimum 30 mladih na godišnjem nivou.</i> 	<i>Opština Bar</i>	<p><i>Opštinski budžet 1.600€</i> <i>(angažovanje stručnjaka koji će realizovati ovu aktivnost)</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>
	D3.2. Stavljanje u funkciju otvorenog terena za sportske aktivnosti u OŠ „Anto Đedović“	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Stavljen u funkciju prostor.</i> - <i>Povećan broj mladih koji slobodno vrijeme provode baveći se sportom</i> 	<i>OŠ „Anto Đedović“</i>	<p><i>Redovan budžet škole</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>
	D3.3. Organizovanje psiholoških radionica za mlade sa ciljem razvijanja vrijednosti (empatije, kritičkog mišljenja, samouvjerenosti)	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Obuhvaćeno minimum 30 mladih na godišnjem nivou.</i> 	<i>Organizacije civilnog društva</i>	<p><i>Opštinski budžet 700€(angažovanje stručnjaka koji</i></p>

				će realizovati ovu aktivnost) Donatorska sredstva
	<i>Ukupno 7 aktivnosti</i>			11.300€ (za 2020.godinu5.650)

KLJUČNI ISHOD E: MLADI IMAJU PRISTUP KVALITETNIM KULTURNIM SADRŽAJIMA KAO KREATORI I KONZUMENTI				
Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvori finansiranja
E1. Podrška mladim kreatorima kulture i medijskih sadržaja	E1.1. Radio emisija za mlade, sa ciljem njihove veće informisanosti o temama od značaja za mlade.	<ul style="list-style-type: none"> - Kreirana posebna radio emisija za mlade od mladih, koja se emituje u kotinutitetu. - Mladi uključeni u kreiranje i vođenje programa 	Radio Bar, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva Donatorska sredstva
	E1.2. Škola novinarstva i online aktivizma za mlade.	<ul style="list-style-type: none"> - Obučena minimum jedna generacija godišnje. - 40 mladih obuhvaćen obukom tokom dvije godine - 120 objavljenih članaka/priloga tokom dvije godine. 	Organizacije civilnog društva	Opštinski budžet 1.600€ (troškovi predavača) Donatorska sredstva
	E1.3. Obezbeđivanje/ustupanje prostora za rad neakademske mladih umjetnika/ca.	<ul style="list-style-type: none"> - Prostor ustupljen za rad mladih umjetnika. - Minimum 3 umjetnika/ce koriste prostor. 	Kulturni centar Bar, Sala Dvorca, Dom kulture	Redovna budžetska sredstva
	E1.4. Podrška radu pozorišnih sekcija koje funkcionišu u okviru škola.	<ul style="list-style-type: none"> - Minimum 30 mladih uključenih u rad sekcija. 	Škole, Kulturni centar Bar	Redovna budžetska

		- <i>Minimum 2 predstave godišnje.</i>		<i>sredstva 1.500€ (po zahtjevu)</i>
E2. Obezbjedivanje jednakog pristupa kulturnim sadržajima za sve mlade	E2.1. Prikazivanje filmova za mlade po simboličnim cijenama ili besplatno.	- <i>Minimum 5 organizovanih filmskih projekcija po simboličnim cijenama ili besplatno</i> - <i>Interesovanje mladih tj. 50 mladih posjetilaca.</i>	<i>Kulturni centar Bar</i>	<i>Redovna budžetska sredstva</i>
	E2.2. Održavanje kulturnih događaja za mlade u salama na ruralnom području (izvan gradskog jezgra) – posjeta različitih umjetnika i sl.	- <i>Organizovano 5 događaja godišnje.</i>	<i>Kulturni centar Bar, mjesne zajednice, škole, organizacije civilnog društva, TO, Opština Bar</i>	<i>Opštinski budžet 500€ (sufinansira nje po zahtjevu) Donatorska sredstva</i>
	E2.3. Upoznavanje sa kulturnim različitostima Bara: Manifestacija „Upoznajmo se da bi se bolje razumjeli“ (posjete kulturnim znamenitostima urbanog i više ruralnog dijela opštine Bar)	- <i>Sproveden minimum jedan program godišnje</i> - <i>Interesovanje mladih, minimum 30 mladih obuhvaćenih programom</i>	<i>Kulturni centar Bar, mjesne zajednice, škole, organizacije civilnog društva, TO, Opština Bar</i>	<i>Opštinski budžet 1.000€ (troškovi prevoza) Donatorska sredstva</i>
	<i>Ukupno 7 aktivnosti</i>			<i>4.600€(Za 2020.godinu 2.300)</i>

KLJUČNI ISHOD F: USPOSTAVLJEN JE NORMATIVNO PRAVNI OKVIR ZA SPROVOĐENJE OMLADINSKE POLITIKE				
Mjere	Aktivnosti	Pokazatelji uspjeha	Odgovorni za realizaciju	Izvori finansiranja
F1. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave za razvoj, sprovođenje i monitoring omladinske politike	F1.1. Osnivanje i podrška radu Lokalnog Savjeta za mlade	<ul style="list-style-type: none"> - Donesen Akt o obrazovanju Lokalnog savjeta za mlade - Osnovan Savjet za mlade - Organizovana minimum tri sastanka godišnje 	Opština Bar	Redovna budžetska sredstva lokalne samouprave (1.000€ nadoknada za članove savjeta)
	F1.2. Obuka o monitoringu i evaluaciji omladinske politike na lokalnom nivou za predstavnike/ce lokalnih aktera i Lokalnog Savjeta za mlade.	<ul style="list-style-type: none"> - Organizovana minimum jedna obuka. 	Opština Bar samostalno	Redovna budžetska sredstva lokalne samouprave 600€ (troškovi realizovanja obuke)
F2. Obezbeđivanje održivog i kontinuiranog finansiranja lokalne omladinske politike	F2.1. Određivanje godišnjih prioriteta za finansiranje projekata i programa iz oblasti omladinske lokalne politike	<ul style="list-style-type: none"> - Opština ima definisane prioritete za finansiranje projekata iz oblasti mladih - Opština finansira minimum 1 projekat za mlade iz Konkursa za NVO a u skladu sa svojom strategijom i akcionim planom. 	Opština Bar	Redovna budžetska sredstva lokalne samouprave
	F2.2. Osnivanje Fondacije za podršku omladinskim projektima	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovana Fondacija - Kreiran plan prikupljanja sredstava 	Opština Bar u saradnji sa Loklanim Savjetom	Donacije

		- Kreirani kriterijumi I procedure za dodjelu sredstava	za mlade i organizacijama civilnog društva i privrednim sektorom	
F3. Unapređenje međuresorske saradnje na lokalnom nivou na polju sprovođenja omladinske politike	F3.1. Potpisivanje Memoranduma o saradnji institucija i organizacija koje se bave mladima u Baru.	- Potpisan Memorandum - Memorandum definiše oblike saradnje - Minimum jedan sastanak godišnje je organizovan sa potpisnicama	Opština Bar, institucije, organizacije civilnog društva	Redovna budžetska sredstva
	F3.2. Uspostavljanje lokalne mreže institucija i imenovanje kontakt osoba za mlade.	- Uspostavljena mreža - Kreiran okvirni program rada i/ili smjernice za saradnju - Održana minimum dva sastanka mreže godišnje.	Opština Bar, institucije	Redovna budžetska sredstva
F4. Unapređenje statistike na lokalnom nivou i znanja o mladima	F4.1. Formiranje baze podataka sa informacijama o organizacijama i institucijama koje sprovode programe za mlade u Baru.	- Napravljena lista aktivnih organizacija civilnog društva koje se bave mladima i vrsti programa koje sprovode - Prikupljeni podaci o svim drugim institucijama koje se bave mladima, i vrsti programa koje sprovode.	Opština Bar: Radni tim za praćenje sprovođenja Strategije i akcionog plana za mlade	Redovna budžetska sredstva
	4.2. Istraživanje o potrebama mladih u Baru	- Sprovedeno minimum jedno istraživanje o položaju mladih (putem ankete, intervjua ili sl) u dvije godine. - Obuhvaćeno minimum 300 mladih.	Opština Bar u saradnji sa organizacijama civilnog društva	Opštinski budžet 1.000€ (troškovi sprovođenja istraživanja)

				Donatorska sredstva
F5. Podrška omladinskom organizovanju i umrežavanju mladih	F5.1. Podrška kreiranju mreže organizacija civilnog društva koje se bave mladima u Baru.	- Kreirana mreža - Definisani zajednički koraci / plan rada	Opština Bar u saradnji sa organizacijama civilnog društva	Redovna budžetska sredstva Donatorska sredstva
F6. Jačanje međupštinske i međunarodne saradnje u oblasti omladinske politike	F6.1. Saradnja i konsultacije sa predstavnicima drugih opština na temu sprovođenja omladinske politike.	- Održan minimum jedan sastanak na godišnjem nivou sa predstavnicima susjednih i drugih opština sa ciljem razmjene iskustava.	Opština Bar, institucije	Redovna budžetska sredstva
	<i>Ukupno 10 aktivnosti</i>			2.600€ (Za 2020.godinu 1.300)

UKUPNA VRIJEDNOST PLANA ZA PERIOD 2020-2021. GODINA: 30.000€ (15.000€ na godišnjem nivou)

NAPOMENA: *Finansiranje projekata koje sprovode organizacije civilnog društva vrši se putem Konkursa za NVO